ทักษะครูสังคมศึกษากับการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ยุคใหม่

SOCIAL STUDIES TEACHERS' SKILLS IN MANAGING MODERN ONLINE LEARNING

[1]อำนวยพร โฮมจูมจัง และ [2]สุจิตตรา สะดู่

[1]Aumnuypron Homchoomchung and [2]Sujittra Sadoo

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

[1]Aumnuyporn@gmail.com

Received : March 1, 2025; **Revised** : March 21, 2025; **Accepted** :April 15, 2025

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอทักษะของครูสังคมศึกษาที่มีความจำเป็นในการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ยุคใหม่โดยทักษะที่สำคัญมีดังนี้ 1) ความรู้ทางเทคโนโลยี 2) การสื่อสารและการสร้างความสัมพันธ์ 3) การออกแบบการเรียนการสอนออนไลน์ 4) การประเมินผลการเรียนรู้ 5) การบริหารจัดการเวลา 6) การพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ และ 7) ความยืดหยุ่นและการปรับตัว โดยบูรณาการกับทักษะ C-Teachers การที่ผู้สอนจะจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเกิดสัมฤทธิ์ผลต่อผู้เรียนได้นั้น ผู้สอนจะต้องมีองค์ความรู้ที่จำเป็นหลากหลาย และสามารถบูรณาการความรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียน รวมถึงสถานการณ์ต่างๆ ที่เป็นอยู่ในชั้นเรียน เพื่อให้ผู้สอนสามารถดำเนินการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาวะการศึกษาในยุคใหม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : ทักษะครูสังคมศึกษา, การจัดการเรียนรู้ออนไลน์ยุคใหม่

[1] ดร., นักวิชาการอิสระ

[2] นักวิชาการอิสระ

Abstract

This article aims to present the essential skills for social studies teachers in managing modern online learning. The key skills include: 1) Technological knowledge 2) Communication and relationship building 3) Online lesson design 4) Learning assessment 5) Time management 6) Critical thinking development, and 7) Flexibility and adaptability, integrated with C-Teachers skills. For teachers to manage learning effectively and achieve impactful outcomes for students, they must possess diverse essential knowledge and be able to integrate this knowledge appropriately with the students and the current classroom situations. This allows teachers to conduct learning management in alignment with the new era's educational context effectively.

Keywords : Social studies teachers' skills, managing modern online learning

บทนำ

แพลตฟอร์มการเรียนออนไลน์ (Online Learning Platform) คือ ระบบบริการออนไลน์ที่เอื้อให้ผู้เรียน ผู้สอน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา สามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูล เครื่องมือ และทรัพยากรต่างๆ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอน ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้การเรียนรู้มิได้จำกัดอยู่ในระบบห้องเรียนแบบเดิมๆ มีการนำเทคโนโลยีมาใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการและพัฒนาการเรียนการสอน รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากสื่อดิจิทัล และสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) โดยพัฒนาการของการเรียนออนไลน์เริ่มปรากฏชัดในยุคข้อมูลข่าวสาร (Information Age) หรือในช่วงคริสต์ทศวรรษ 1990 (ระหว่างปี พ.ศ.2533-2542) การพัฒนาฮาร์ดแวร์ เช่น คอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล หรือซอฟต์แวร์ เช่น CD-ROM หรือ PDF และระบบจัดการเรียนรู้ LMS (Learning Management System) เอื้อให้การจัดการเรียนการสอนสะดวกและประหยัดขึ้น ส่งผลให้การเรียนออนไลน์ค่อยๆ เป็นที่นิยม คำว่า ‘e-Learning’ ได้ถูกบัญญัติขึ้นครั้งแรกใน พ.ศ. 2542 โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษา เอลเลียต เมซี ในงานสัมมนา TechLearn ณ เมืองออร์แลนโด ประเทศสหรัฐอเมริกาและในปีเดียวกันนั้น Jones International University (JIU) ได้รับการยอมรับว่าเป็นมหาวิทยาลัยออนไลน์แบบเต็มตัวแห่งแรกของโลก (Common INFO , Online)

การเรียนการสอนออนไลน์ (Online learning) จัดเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาในอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงวิธีเรียนในรูปแบบเดิมๆ ให้เป็นการเรียนใหม่ ที่ใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยทำการสอน นอกจากนี้ความหมายอีกในหนึ่งยังหมายถึง การเรียนทางไกล, การเรียนผ่านเว็บไซต์ อีกด้วย โดยจะเป็นเรียนทางผ่านทางอินเทอร์เน็ต โดยอยู่ในรูปแบบของคอมพิวเตอร์เป็นการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ บวกเข้ากับเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สร้างการศึกษาที่มีปฏิสัมพันธ์คุณภาพสูง โดยไม่จำเป็นต้องเดินทาง เกิดความสะดวกและเข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว ทุกสถานที่ ทุกเวลา เป็นการสร้างการศึกษาตลอดชีวิตให้กับประชากร การเรียนการสอนแบบออนไลน์ เป็นการศึกษาผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ด้วยตนเอง ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนตามความชอบของตนเอง ในส่วนของเนื้อหาของเรียน ประกอบด้วย ข้อความ, รูปภาพ, เสียง, VDO และMultimedia อื่นๆ สิ่งเหล่านี้จะถูกส่งตรงไปยังผู้เรียนผ่าน Web Browser ทั้งผู้เรียน, ผู้สอน และเพื่อนร่วมชั้นทุกคน สามารถติดต่อ สื่อสาร ปรึกษา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นแบบเดียวกับการเรียนในชั้นเรียนทั่วไป โดยการใช้ E-mail, Chat, Social Network เป็นต้น ด้วยเหตุนี้การเรียนรู้แบบออนไลน์ จึงเป็นเหมาะสำหรับทุกคน เรียนได้ทุกเวลา จะเห็นได้ว่าการเรียนการสอนแบบออนไลน์ (Online Learning) เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ผู้สอนได้ จัดเตรียมเนื้อหา แบบฝึกหัด และกระบวนการวัดผล เป็นแบบออนไลน์ผ่านทาง web-based หรือ mobiilebased applications ซึ่งผู้เรียนสามารถที่จะเรียนจากสถานที่ใด ในเวลาใดก็ได้ ที่มีความสะดวกและเหมาะสมต่อการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนจำเป็นต้องใช้เครื่องมือประกอบการสื่อสารเพื่อให้การสื่อสารที่สมบูรณ์ เพียงพอที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ จำเป็นต้องมีความพร้อมหลายด้าน ได้แก่ ด้านเครื่องมือ ด้านโครงข่าย ด้านโปรแกรมหรือแพลทฟอร์ม ด้านเนื้อหา และที่สำคัญคือด้านความพร้อมของผู้สอน (คณะกรรมการการจัดการความรู้ คณะบริหารธุรกิจและวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ, ออนไลน์)

การเปลี่ยนผ่านสู่ยุคดิจิทัล ทั้งในแง่ของการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และการที่ประชากรวัยเรียนส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคน Gen Z (ผู้ที่เกิดระหว่างปี พ.ศ. 2539-2553) ที่เกิดมาพร้อมกับสมาร์ทโฟน แวดล้อมด้วยเทคโนโลยี และใกล้ชิดกับสื่อสังคม มีอิทธิพลต่อรูปแบบการเรียนรู้ เกิดเทรนด์ใหม่ๆ เช่น การเรียนรู้ผ่านโทรศัพท์มือถือ (Mobile Learning) การเรียนรู้แบบทีละเล็กละน้อยผ่านคอนเทนต์สั้นๆ (Micro-Learning) การเรียนผ่านสื่อวีดิทัศน์ (Video-Based Learning) และการเรียนรู้ที่ขับเคลื่อนด้วยเกม (Gamification) เป็นต้น ในแวดวงการศึกษาต่างประเทศ มีการส่งเสริมให้นักเรียนใช้อุปกรณ์ไอทีเพื่อการเรียนรู้ มีแนวปฏิบัติต่างๆ เช่น โรงเรียนในยุโรปใช้แนวทาง BYOD (Bring Your Own Device) อนุญาตให้นักเรียนนำสมาร์ทโฟนหรือแท็บเล็ตมาใช้ในห้องเรียนได้ หรือในทวีปแอฟริกา มหาวิทยาลัย MIT ทำโครงการ OLPC

(One Laptop Per Child) กระจายแล็ปท็อปให้แก่เด็กนักเรียนและครูจำนวน 2 ล้านคนใน 42 ประเทศ ขณะที่ในประเทศไทย ในปี 2550 มีการริเริ่มโครงการศูนย์การเรียนรู้ ICT ชุมชน2 จัดตั้งศูนย์คอมพิวเตอร์ในพื้นที่ห่างไกลเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ด้าน ICT และสืบค้นสารสนเทศ และในปี 2555 เคยมีโครงการแท็บเล็ตพีซีเพื่อการศึกษาไทย หรือ OTPC (One Tablet Per Child)3 โดยการแจกแท็บเล็ตให้แก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 คนละเครื่อง ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้นำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) ที่ผนวกการเรียนแบบเผชิญหน้าและการเรียนออนไลน์เข้าด้วยกัน การเรียนรู้แบบผสมผสานในอุดมคติก็คือการดึงเอาจุดเด่นของการเรียนแบบดั้งเดิมและการเรียนออนไลน์มาผนวกกัน เพื่อยกระดับประสบการณ์การเรียนรู้ โดยมีผลวิจัยที่ยืนยันว่านักเรียนในหลักสูตรการเรียนแบบผสมผสานมีผลการเรียนดีกว่านักเรียนในหลักสูตรการเรียนแบบเผชิญหน้า นอกจากนี้ คนรุ่นใหม่รู้สึกสบายใจกับการเรียนรู้แบบผสมผสานมากกว่า และช่วยให้พวกเขาเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าการเรียนแบบเผชิญหน้าหรือการเรียนออนไลน์เพียงอย่างใดอย่างหนึ่ง (Common INFO , Online)

การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาเป็นการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั้งในด้านสติปัญญา เจตคติ และทักษะความสามารถด้านต่าง ๆ ซึ่งการจัดการเรียนรู้ในวิชาสังคมศึกษา หรือกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ควรเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมของผู้เรียน วัย เพศ และวุฒิภาวะ ในการจัดการเรียนรู้ควรมีลักษณะของการบูรณาการองค์ความรู้จากศาสตร์ต่าง ๆ และแขนงวิชาต่าง ๆ มาใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีโอกาสได้ใช้ความรู้ความคิด ทักษะ ประสบการณ์ และความสามารถในการเรียนรู้มาเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนในตำราให้เข้ากับชีวิตจริง ตลอดจนดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข ดังนั้นแนวทางการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาที่สำคัญด้วยทักษะเหล่านี้ ครูสังคมศึกษาจะสามารถสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ออนไลน์ที่มีประสิทธิภาพและน่าสนใจสำหรับนักเรียนในยุคใหม่

องค์ประกอบการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์

การจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ผสมผสานองค์ความรู้ร่วมกับนวัตกรรมการเรียนรู้และเทคโนโลยีที่ทันสมัย มีรูปแบบการสอนที่หลากหลาย โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญอยู่ 4 ส่วน แต่ละส่วนจะต้องออกแบบให้เชื่อมสัมพันธ์กันเป็นระบบ และจะต้องทำงานประสานกันได้อย่างลงตัว คือ

1. เนื้อหาของบทเรียน ถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด

2. ระบบบริหารการเรียน เนื่องจากการเรียนแบบออนไลน์หรือ e-learning นั้นเป็นการเรียนที่สนับสนุนให้ผู้เรียนได้ศึกษา เรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง ระบบบริหารการเรียนที่ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลาง กำหนดลำดับของเนื้อหาในบทเรียน นำส่งบทเรียนผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ไปยังผู้เรียน ประเมินผลความสำเร็จของบทเรียน ควบคุม และสนับสนุนการให้บริการทั้งหมดแก่ผู้เรียน จึงถือว่าเป็นองค์ประกอบของ e-learning ที่สำคัญมาก เราเรียกระบบนี้ว่า "ระบบบริหารการเรียน" (LMS : e-Learning Management System)

3. การติดต่อสื่อสาร การเรียนแบบ e-learning ถือว่าเป็นการเรียนทางไกลอีกรูปแบบหนึ่ง แต่สิ่งสำคัญที่ทำให้ e-learning มีความโดดเด่นและแตกต่างไปจากการเรียนทางไกลทั่ว ๆ ไป ก็คือการนำรูปแบบการติดต่อสื่อสารแบบ 2 ทาง มาใช้ประกอบในการเรียน เพื่อเพิ่มความสนใจและความตื่นตัวของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนให้มากยิ่งขึ้น ตลอดจนใช้เป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้ติดต่อ สอบถาม ปรึกษาหารือ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างตัวผู้เรียนกับครูผู้สอน และระหว่างผู้เรียนกับเพื่อนร่วมชั้นเรียนคนอื่น ๆ โดยเครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารอาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภทดังนี้ 1) ประเภท real-time ได้แก่ Chat (message, voice) , White board / Text slide , Real-time Annotations, Interactive poll , Conferencing และอื่น ๆ และ 2) ประเภท non real-time ได้แก่ Web-board , e-mail

4. การสอบ / วัดผลการเรียน โดยทั่วไปแล้วการเรียนไม่ว่าจะเป็นการเรียนในระดับใดหรือเรียนวิธีใด ก็ย่อมต้องมีการสอบ / การวัดผลการเรียน เป็นส่วนหนึ่งอยู่เสมอ การสอบ / การวัดผลการเรียนจึงเป็นส่วนประกอบสำคัญที่จะทำให้การเรียนแบบ e-learning เป็นการเรียนที่สมบูรณ์ กล่าวคือในบางวิชาจำเป็นต้องวัดระดับความรู้ก่อนเข้าสมัครเข้าเรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนในบทเรียนหรือหลักสูตรที่เหมาะสมมากที่สุด ซึ่งทำให้การเรียนที่มีประสิทธิภาพสูงสุด เมื่อเข้าสู่บทเรียนในแต่ละหลักสูตรก็จะมีการสอบย่อยท้ายบท และการสอบใหญ่ก่อนที่จะจบหลักสูตร ระบบบริหารการเรียน จะเรียกข้อสอบที่จะใช้มากจากระบบบริหารคลังข้อสอบ (Test Bank System) ซึ่งเป็นส่วยย่อยที่รวมอยู่ในระบบบริหารการเรียน

รูปแบบการเรียนใน E - learning

E - learning เป็นรูปแบบการเรียนที่ใช้เว็บเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ และมีคำเรียกที่แตกต่างกันไป เช่น การเรียนการสอนผ่านเครือข่าย (Web-Based Instruction : WBI) การเรียนอย่างมีปฏิสัมพันธ์ด้วยเว็บ (Web-Based Interactive Environment) การศึกษาผ่านเว็บ (Web-

Based Education) การนำเสนอมัลติมีเดียผ่านเว็บ (Web-Based Multimedia Presentations) และการศึกษาที่ช่วยให้มีปฏิสัมพันธ์ (Interactive Education Aid) เป็นต้น

วิธีจัดการเรียนการสอนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ e - learning เป็นในปัจจุบันใช้กันอยู่ 3 ลักษณะ คือ

1. ใช้เป็นสื่อเสริม โดยการสร้างเว็บเพจโครงการสอน เนื้อหาวิชาบางส่วน หรือทั้งหมด แจ้งแหล่งอ้างอิง แหล่งค้นคว้า ให้นักศึกษาทราบ ตอบคำถามที่นักศึกษาถามเข้ามาบ่อย ๆ (Frequently Ask Question - FAQ) แจ้ง e-mail ให้ผู้เรียนส่งงาน

2. ใช้เป็นทางเลือก โดยผู้เรียนสามารถเลือกเรียนแบบวิธีเข้าชั้นเรียนปกติ หรือเรียนผ่านระบบ เครือข่ายคอมพิวเตอร์ ดังนั้นเว็บเพจรายวิชาต้องมีความสมบูรณ์ใกล้เคียงกับการเรียนการสอนในชั้นเรียน นั่นคือจะต้องมีความละเอียดมากกว่า ในระดับที่ใช้เป็นสื่อเสริม

3. ใช้สอนทดแทนการเรียนการสอนปกติ เป็นระดับสูงสุดที่คาดหวังในการทำ e - learning โดยผู้เรียนสามารถเรียน ทำแบบฝึกหัด และทดสอบตนเองได้ในระบบไออนไลน์โดยไม่ต้องเข้าชั้นเรียน อย่างไรก็ตาม ในการประเมินผลออนไลน์ ยังต้องอาศัยความซื่อสัตย์ของผู้เรียน จึงยังคงนำมาใช้ได้ยาก ข้อสอบอาจอยู่ในกระดาษ หรืออยู่ในคอมพิวเตอร์ก็ได้

รูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ที่ผู้สอนเลือกใช้ในการจัดการเรียนการสอนในช่วงสถานการณ์การระบาดของโรค Covid 19 มากที่สุดมี 4 โปรแกรม (คณะกรรมการการจัดการความรู้ คณะบริหารธุรกิจและวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ, ออนไลน์) ได้แก่

1. โปรแกรม Microsoft Teams เป็นโปรแกรมที่มีความโดดเด่นในเรื่องการทำงานร่วมกับ MicrosoftOffice 365 การแชทแบบกลุ่ม แชร์หน้าจอได้ สามารถจัดการเรียนการสอนโดยการประชุมร่วมกันได้ถึง 250 คน และสามารถบันทึกการประชุมได้ รองรับการเรียนการสอนด้วยเสียง และในรูปแบบ Video Conference สามารถไลฟ์สดได้เสมือนห้องเรียนจริง รวมทั้งสามารถส่งไฟล์งานได้

2. โปรแกรม Zoom สามารถประชุมพร้อมกันได้สูงสุด 100 คน แต่จะมีจำกัดการคุยวิดีโอไว้ ครั้ง ละไม่เกิน 40 นาที รองรับการประชุมร่วมกันจากทุกแพลตฟอร์ม ไม่ว่าผู้ร่วมประชุมจะใช้ PC, Mac, IOS, Android (หรืออุปกรณ์ Zoom Presence) ก็สามารถประชุมด้วยกันได้หมด เลือกสถานการณ์ประชุมได้ ว่า อยากประชุมแบบโต้ตอบได้ หรือนั่งฟังเฉยๆ การ Share Screen สามารถแชร์ได้หลายแบบ เช่น แชร์หน้าจอ ทั้งหมด แชร์ Whiteboard (เหมาะมากๆ สำหรับการ brainstorm ให้คนในห้องช่วยกันขีดเขียนได้) หรือจะ แชร์หน้าจอเฉพาะของหน้าต่างแต่ละแอปฯ ก็ได้สามารถเชิญผู้ร่วมงาน หรือผู้ที่เกี่ยวข้องเข้าร่วมได้อย่าง ง่ายดาย ผ่านหมายเลขโทรศัพท์, อีเมล์

หรือรายชื่ออามารถแชร์หน้าจอในกลุ่มผู้ประชุมได้แบบไหลลื่น โดย สามารถแชร์โดยตรงจากมือถือ นอกจากนี้ยังแชร์คอนเทนต์ได้หลากหลายรูปแบบ เช่น รูปภาพ ไฟล์ใน Drop box, One Drive, Google drive was box

3. โปรแกรม OBS OBS มาจากคำว่า Open Broadcaster Software ซึ่งเป็นโปรแกรมที่ต้องติดตั้ง ลงในเครื่องทำหน้าที่ในการ Broadcast เนื้อหา สอนโปรแกรมต่างๆ แบบออนไลน์ก็ทำได้หมด โปรแกรม OBS Studio เป็นโปรแกรมสำหรับใช้ไลฟ์สตรีมหรืออัดวิดีโอที่มีความสามารถหลากหลายมาก แม้ว่าจะไม่ สะดวกเท่ากับโปรแกรมเสียเงินแบบ Wirecast ก็ตาม แถมยังมี Plugin และ Community ช่วยเหลือ ทำให้ OBS เป็นโปรแกรมที่นิยมอย่างมากตัวนึงในการทำ Live Streaming Video เป็นโปรแกรมไว้ใช้เพื่อช่วย จัดการการไลฟ์สตรีมและอัดวีดีโอให้ง่ายขึ้น สามารถใช้ในการแสดงหน้าจอของโปรแกรมที่ใช้งานต่างๆ ในเครื่องได้ ทั้งยังเพิ่มลูกเล่นในหน้าจอตามที่ต้องการได้อีกด้วย รวมถึงการควบคุมการเปลี่ยนชุดหน้าจอต่างๆ ตามที่กำหนดไว้

4. โปรแกรม Google Classroom เป็นเครื่องมือใน Google Apps for Education ที่ช่วยให้ อาจารย์ผู้สอนสามารถสร้างและจัดระเบียบงานได้อย่างรวดเร็ว แสดงความคิดเห็นอย่างมีประสิทธิภาพ และ สื่อสารกับทุกคนในห้องเรียนได้ง่าย Classroom ช่วยผู้เรียนจัดระเบียบงานใน Google ไดรฟ์ ทำงานเสร็จและส่งตลอดจนสื่อสารกับอาจารย์ผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นเรียนได้โดยตรง นอกจากนั้น Classroom ได้สานรวมGoogle เอกสาร ไดรฟ์ และ Gmail เข้าไว้ด้วยกัน เพื่อช่วยให้ผู้สอนสร้างและเก็บงานได้โดยไม่สิ้นเปลืองกระดาษ และจะเห็นได้ทันทีว่าใครทำงานเสร็จหรือยังไม่เสร็จ และให้ความคิดเห็นโดยตรงแบบเรียลไทม์แก่ ผู้เรียนแต่ละคน ผู้สอนสามารถประกาศ ถามคำถามและแสดงความคิดเห็นกับผู้เรียนได้แบบเรียลไทม์ ช่วย ปรับปรุงการสื่อสารทั้งในและนอกห้องเรียน Classroom จะสร้างโฟลเดอร์ในไดรฟ์โดยอัตโนมัติสำหรับแต่ละ งาน และสำหรับผู้เรียนแต่ละคน ผู้เรียนสามารถเห็นได้ง่ายว่ามีงานใดครบกำหนดในหน้างาน

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ E – learning

สามารถทำได้หลายวิธี ตัวอย่างเช่น แบบประเมินออนไลน์ ปลายปิด-เปิด การสัมภาษณ์ผู้เรียน ชิ้นงาน ของผู้เรียน การสังเกตพฤติกรรม ในการประเมินผลออนไลน์นั้นอาจต้องมีการปรับภาษาที่ใช้ให้เป็นธรรมชาติของแต่ละรายวิชาและอาจต้องเป็นคำถามปลายเปิดให้มีการแสดงคำตอบแบบข้อเขียนGoogle form เป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้สร้างแบบสอบถามออนไลน์ หรือใช้สำหรับรวบรวมข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว โดยผู้ที่จะสร้าง จะต้องมีบัญชี Gmail หรือ Account ของ Google เสียก่อน ผู้ใช้งานสามารถเข้าใช้งานสร้างแบบฟอร์มผ่าน Web Browser ได้เลยโดยที่ไม่

ต้องติดตั้งโปรแกรมใดๆ อย่างไรก็ตามผู้สอนจำเป็นต้องออกแบบเครื่องมือ วิธีการวัดและประเมินผลให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งควรมีการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในการทดสอบออนไลน์เพื่อป้องกันการทุจริตในระหว่างการสอบ จากประสบการณ์การจัดทดสอบแบบออนไลน์ พบว่าปัญหาของการ ทุจริตในการทำข้อสอบมีน้อย เนื่องจากผู้สอนมีการกำหนดวิธีการสอบชัดเจน มีระบบการจัดเรียงข้อสอบแบบ สุ่ม ทำให้การเรียงลำดับข้อสอบแต่ละชุดที่ส่งให้ผู้เรียนทำการสอบนั้นจะไม่เหมือนกัน พร้อมทั้งมีเวลาเป็นตัวกำหนดการสิ้นสุดใช้งานในระบบ และผู้เรียนต้องเปิดกล้องตลอดเวลาขณะที่มีการทดสอบเพื่อให้ผู้สอนได้ สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนแต่ละคนได้ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนแบบ ออนไลน์เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การเรียนการสอนนั้นเกิดประสิทธิภาพ ซึ่งองค์ประกอบดังกล่าวจำเป็นอย่าง ยิ่งที่จะต้องออกแบบให้มีความสอดคล้องกับสถานการณ์จริง สามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะกับผู้เรียนได้ ทั้งนี้ ควรประเมินความพร้อมขององค์ประกอบดังกล่าว การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนของการนำไปใช้ เพื่อนำไปสู่ การประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนแบบออนไลน์ให้มีความเหมาะสม อย่างไรก็ตามความท้าทายของการ จัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ไม่ได้ขึ้นอยู่กับเทคโนโลยีสารสนเทศเพียงอย่างเดียว แต่การเตรียมตัวของ ผู้เรียนและผู้สอนก็มีส่วนสำคัญที่จำเป็นต้องปรับมุมมอง แนวความคิด รวมทั้งไม่ควรยึดติดวิธีการเรียนการสอนรูปแบบเดิมแต่ควรเปิดมุมมอง แนวความคิด วิธีการเรียนการสอนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น (คณะกรรมการการจัดการความรู้ คณะบริหารธุรกิจและวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ, ออนไลน์)

สมรรถนะเฉพาะของครูสังคมศึกษา

สมรรถนะเฉพาะของครูสังคมศึกษาที่สำคัญ (ภัทราพร เกษสังข์ อนุภูมิ คำยัง กฤศนรัตน์ พุทธเสน และอรวรรณ เกษสังข์, 2562) มีดังนี้

สมรรถนะที่ 1 การจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ หมายถึง ความรู้และทักษะของครูผู้สอนที่แสดงถึงความเป็นมืออาชีพในการจัดการเรียนรู้เฉพาะกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยมุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนมีความเป็นพลเมืองดี รับผิดชอบ มีความสามารถทางสังคม มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยมีตัวบ่งชี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

2. การมีความรู้ที่ถูกต้อง ลุ่มลึกในเนื้อหาสาระของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

3. ทักษะในการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข เห็นคุณค่าในสิ่งที่เรียน

4. ทักษะในการพัฒนาผู้เรียนให้สามารถสร้างองค์ความรู้ที่ถูกต้องตามธรรมชาติวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมและสามารถประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้

5. ทักษะในการปลูกฝัง และพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะสำคัญตามกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สาระการพัฒนา

1. หลักสูตรสถานศึกษาและหลักสูตรกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

2. สาระที่เป็นองค์ความรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ประกอบด้วย สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์การสมัครรับข่าวการเงิน สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

3. ทักษะกระบวนการที่ควรพัฒนาในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม 1) กระบวนการสืบค้น 2) วิธีการทางประวัติศาสตร์ 3) กระบวนการสอนแบบบูรณาการ 4) กระบวนการกระจ่างค่านิยม 5) กระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ 6) การวิจัยในชั้นเรียน 7) เทคนิคการตั้งคำถาม 8) การวัดและประเมินผล 9) การปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยมที่พึงประสงค์ 10) การผลิตสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี

4. ค่านิยมและคุณลักษณะของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม 1) ความเชื่อมั่นและศรัทธาในหลักธรรม 2) มีความเป็นประชาธิปไตย 3) ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน (บุคคลแห่งการเรียนรู้) 4) มีความเป็นเหตุ เป็นผล 5) ก้าวทันโลก ทันเหตุการณ์ 6) ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด เพื่อการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ และการให้อยู่ในสังคมอย่างคุ้มค่า (หลักเศรษฐกิจพอเพียง) 7) รับผิดชอบ เอาใจใส่ต่อสังคม และสิ่งแวดล้อมของประเทศของโลก 8) บูรณาการความรู้และนำประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง เชื่อมโยงความรู้ที่เรียนสู่โลกแห่งความเป็นจริงในชีวิตได้9) อนุรักษ์วัฒนธรรมไทย รักความเป็นไทย 10) จิตสาธารณะ 11) วัฒนธรรมทางการเมือง (เน้นจิตสำนึกทางการเมือง)

สมรรถนะที่ 2 จิตสำนึกครูสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

จิตสำนึกครูสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม หมายถึง คุณลักษณะที่จำเป็นที่แสดงถึงพฤติกรรมที่เหมาะสมกับความเป็นครูสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ความสามารถในการเป็นแบบอย่างอันนำผู้เรียนไปสู่แนวทางที่พึงประสงค์ตามหลักการกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยมีตัวบ่งชี้

1. เป็นแบบอย่างของการเป็นพลเมืองดีและมีจิตสาธารณะ

2. ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน ในการแสวงหาความรู้และเทคนิควิธีการใหม่ๆ ในสาระสังคมศาสตร์อันนำไปสู่การจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

3. มีทักษะการคิดเพื่อการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

4. ศรัทธาและภาคภูมิใจในความเป็นครูสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สาระการพัฒนา

1. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของครูสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มืออาชีพ

2. หลักการประชาธิปไตย

3. การเป็นพลเมืองดีในสังคมไทย และโลก

4. เทคนิคการตั้งคำถามเพื่อพัฒนากระบวนการคิด

ทักษะของครูสังคมศึกษาในการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ยุคใหม่

ทักษะของครูสังคมศึกษาในการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ยุคใหม่ประกอบด้วยเรื่องที่สำคัญดังนี้

1. ความรู้ทางเทคโนโลยี ครูต้องมีความเข้าใจและความสามารถในการใช้เครื่องมือและแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น Zoom, Google Classroom, และ Microsoft Teams เพื่อสร้างห้องเรียนเสมือนจริง

2. การสื่อสารและการสร้างความสัมพันธ์ การสื่อสารที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพในรูปแบบออนไลน์ รวมถึงการสร้างความสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมของนักเรียน

3. การออกแบบการเรียนการสอนออนไลน์ การสร้างเนื้อหาและกิจกรรมที่น่าสนใจและมีปฏิสัมพันธ์ เช่น วิดีโอสอน การอภิปรายออนไลน์ และกิจกรรมเสมือนจริง

4. การประเมินผลการเรียนรู้ การใช้เครื่องมือดิจิทัลในการประเมินผลการเรียนรู้และให้ข้อเสนอแนะอย่างต่อเนื่อง

5. การบริหารจัดการเวลา การจัดการเวลาในการสอนออนไลน์และการตั้งเวลาที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้และการพักผ่อนของนักเรียน

6. การพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ สนับสนุนให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ วิจารณ์ และแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ออนไลน์

7. ความยืดหยุ่นและการปรับตัว การปรับตัวกับความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสถานการณ์การเรียนการสอนที่หลากหลาย

ทักษะของครูสังคมศึกษาในการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ยุคใหม่ที่กล่าวไว้ในข้างต้นแล้วยังต้องมีทักษะต่างๆ ซึ่งมีความจำเป็นต่อการเรียนการสอนในอนาคต C-Teachers อันประกอบไปด้วยทักษะที่จำเป็น 8 ประการด้วยกัน (ถนอมพร เลาหจรัสแสง, ออนไลน์) ดังนี้

1. Content ครูต้องมีความรู้และทักษะในเรื่องที่สอนเป็นอย่างดี

2. Computer (ICT) Integration ครูต้องมีทักษะในการใช้ เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดการเรียนการสอน ที่นอกจากจะช่วยกระตุ้นความสนใจให้กับนักเรียน และหากออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพจะช่ วยส่งเสริมความรู้และทักษะที่ต้องการได้เป็นอย่างดี

3. Constructionist ครูผู้สอนต้องเข้าใจแนวคิดที่ว่า ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ขึ้นเองได้ จากภายในตัวของผู้เรียนเองโดยเชื่อมโยงความรู้เดิมที่ มีอยู่ภายในเข้ากับการได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ

4. Connectivity ต้องสามารถจัดกิจกรรมให้เชื่ อมโยงระหว่างผู้เรียนด้วยกัน เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมในการเรี ยนรู้ที่เป็นประสบการณ์ตรงให้กั บนักเรียน

5. Collaboration บทบาทในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในลักษณะการเรียนรู้แบบร่วมมือกันระหว่างนักเรียนกับครูและนักเรียนกับนักเรียนด้วยกัน เพื่อฝึกทักษะการทำงานเป็นทีม การเรียนรู้ด้วยตนเองและทักษะที่สำคัญอื่น ๆ

6. Communication ครูต้องมีทักษะการสื่อสาร

7. Creativity ในยุคสมัยหน้าครูต้องออกแบบสร้างสรรค์กิจกรรมการเรียนรู้ จัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่ อการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน มากกว่าการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้โดยตรงเพียงอย่างเดียว

8. Caring ครูต้องมีมุทิตาจิตต่อนักเรียน ต้องแสดงออกถึงความรัก ความห่วงใยอย่างจริงใจต่อนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดความเชื่อใจ

บทสรุป

E-Learning ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียนร่วมกัน การเสริมแรงในการเรียนรู้เนื้อหา การเข้าถึงข้อมูลทั่วโลก การเข้าถึงข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน การเรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์ การเรียนรู้เนื้อหาที่นำเสนอในลักษณะมัลติมีเดีย เป็นการเรียนทางไกลที่ไร้ระยะทางE-Learning ช่วยทำให้ผู้สอนและผู้เรียนเป็นอิสระจากปัญหาการจัดตารางเรียนตารางสอน สามารถเข้าถึงสื่อการเรียนการสอนนั้นเมื่อมีความสะดวก ผู้เรียนเป็นผู้ควบคุมการเรียน

ของตนเอง ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่เป็นไปตามก้าวจังหวะของตนเอง ช่วยในการปรับเปลี่ยนบทบาทผู้สอนจากผู้บอกและถ่ายทอดมาเป็นผู้ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา และอำนวยความสะดวก ในขณะที่ผู้เรียนมีบทบาทเป็นผู้ศึกษาค้นคว้าและสำรวจข้อมูลในลักษณะการเรียนรู้ร่วมกันและมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน เป็นผู้เรียนที่ลงมือปฏิบัติไม่ใช่เป็นเพียงผู้รอรับE-Learning จึงเป็นวิธีการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์แห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น การศึกษาเกิดขึ้นได้ทุกที่ ทั้งที่บ้าน ที่ทำงาน สถานศึกษาและอื่นๆ การเรียนรู้เน้นการแสวงหาและการรู้จักเลือกข้อมูลเพื่อการเสริมเติมแต่งความรู้ เป็นการเรียนรู้ที่สร้างความสัมพันธ์ไปยังบุคคลภายนอกกลุ่มที่ติดต่อหรือเป็นแหล่งทรัพยากรของการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและพึ่งพาช่วยเหลือกัน ทั้งนี้การเชื่อมต่อถึงกันผ่านระบบเครือข่าย ทำให้มีช่องทางของการติดต่อระหว่างกัน ช่วยลดช่องว่างระหว่างผู้เรียนและผู้สอน และระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียนได้อีกด้วย

ส่วนบทบาทของผู้สอนใน E - learning จะเปลี่ยนไปเป็นผู้ให้คำแนะนำ (Guide) เป็นผู้ฝึก (Coach) เป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilitator) และเป็นพี่เลี้ยง (Mentor) ต่อกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ในขณะที่บทบาทของผู้เรียนจะเปลี่ยนแปลงจากการเป็นผู้รับมาเป็นผู้สำรวจสารสนเทศ ผู้คิด ผู้ลงมือปฏิบัติ ในลักษณะเรียนรู้ร่วมกันกับผู้เรียนคนอื่นอย่างมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน โดยครูจะต้องมีทักษะที่สำคัญ คือ 1) ความรู้ทางเทคโนโลยี 2) การสื่อสารและการสร้างความสัมพันธ์ 3) การออกแบบการเรียนการสอนออนไลน์ 4) การประเมินผลการเรียนรู้ 5) การบริหารจัดการเวลา 6) การพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ และ 7) ความยืดหยุ่นและการปรับตัว

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการการจัดการความรู้ คณะบริหารธุรกิจและวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยพายัพ. (2563). *เทคนิคการจัดการเรียนการสอนในระบบออนไลน์.* คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยพายัพ. https://business.payap.ac.th.

ถนอมพร เลาหจรัสแสง. *การเรียนรู้ในยุคสมัยหน้า : ตอนอนาคตครูไทย ครูพันธุ์ C.* http://www.it.chiangmai.ac.th/issuedetail.php?ID=12.

ภัทราพร เกษสังข์ อนุภูมิ คำยัง กฤศนรัตน์ พุทธเสน และอรวรรณ เกษสังข์. (2562). *สมรรถนะและการประเมินความต้องการจำเป็นเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู ในศตวรรษที่ 21 ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จังหวัดเลย.* วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย, 11(1), 132-145.

Common INFO. *แพลตฟอร์มออนไลน์ ภูมิทัศน์ใหม่ของการเรียนรู้.* https://www.thekommon.com/online-learning-platform-lifelonglearningfocus.